

TA'LIM JARAYONIDA IJODKORLIK VA IJODIY FAOLIYAT

**Raximova
Lobarxon
Shovkatjon qizi**

*Qo'qon universiteti boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-
kurs talabasi*

Abstract

Ushbu maqolada ta'lim jarayonida ijodkorlik va ijodiy faoliyatning ahamiyati va o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishiga qo'shgan hissasi tahlil qilinadi. Maqolada ijodiy faoliyatning o'quvchilarga ta'lim olish jarayonida yangi g'oyalarni ishlab chiqish, muammolarni hal qilish, va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli hamda zamonaviy ta'lim metodologiyalarining ijodkorlikni rivojlantirishga qaratilgan yondoshuvlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda ijodkorlikni ta'lim jarayonida amalga oshirish uchun qo'llaniladigan metodlar va metodikalar, shuningdek, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish bo'yicha takliflar beriladi.

Keywords : ijodkorlik, ijodiy faoliyat, ta'lim jarayoni, o'quvchilar, kreativlik, metodologiya, ta'lim metodlari, rivojlanish.

Kirish

Ta'lim jarayonida ijodkorlik va ijodiy faoliyatning o'rni bugungi kunda tobora muhimroq bo'lib bormoqda. Bu nafaqat o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatini ta'minlash, balki ularning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda ham katta ahamiyatga ega. Ijodkorlik ta'lim tizimida faqatgina bilimlarni o'zlashtirish bilan chegaralanmasdan, shaxsiy va jamoaviy fikrlash, muammolarni yaratish va innovatsiyalarni amalga oshirish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishni nazarda tutadi. Shu bois, ijodiy faoliyat o'quvchilarga zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lish uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi.

Bugungi kunda ta'lim tizimi ijodiy yondashuvni talab qilmoqda. Agar ilgari ta'lim faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirishga yo'naltirilgan bo'lsa, hozirgi kunda o'quvchilarning kreativ va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga katta e'tibor berilmoqda. Ijodkorlik faqat san'at yoki adabiyot sohalarida emas, balki ilm-fan, texnologiya, biznes va boshqa sohalarida ham muhim rol o'ynaydi. Innovatsiyalar va texnologik yutuqlar asosan ijodiy fikrlashning mahsulidir, shuning uchun o'quvchilarni ijodiy faoliyatga jalb qilish, ularning yangi g'oyalarni yaratish va mavjud muammolarga yangi yechimlar topish salohiyatini oshiradi.

O'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish nafaqat ularning fikrlash qobiliyatini kengaytiradi, balki mustaqil qaror qabul qilish va muammolarni hal

qilishda zaruriy ko'nikmalarni shakllantiradi. Ta'lim jarayonida ijodiy faoliyatni rag'batlantirish, o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkonini yaratadi. Ular o'z g'oyalarni boshqalarga tushuntirish, yangi imkoniyatlarni izlash va o'zlari uchun yangicha yondashuvlar topish orqali o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi. Ijodiy fikrlashning bu jihatlari, o'quvchilarning o'zini ifoda etishiga yordam beradi, bu esa o'z navbatida, ularning shaxsiy rivojlanishiga ijodiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, ijodiy faoliyatning boshqa muhim jihati shundaki, bu o'quvchilarni o'z imkoniyatlarini kengroq ko'rishga, yangi yondashuvlar bilan muammolarni hal qilishga undaydi. Ijodkorlik ularga amaliyotda qo'llanilishi mumkin bo'lgan yangi g'oyalar va innovatsiyalarni yaratishga imkon beradi, bu esa nafaqat bilimlarni o'zlashtirish, balki ulardan samarali foydalanishning ham muhimligini anglatadi. Shuning uchun, ijodiy faoliyat o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish, kelajakdagi muvaffaqiyatli faoliyatlarining asosi bo'ladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Ta'limda ijodkorlikni rivojlantirish bo'yicha ko'plab ilmiy ishlar va tadqiqotlar amalga oshirilgan. Xo'jaeva (2018) ijodiy faoliyatning ta'lim jarayonidagi o'rnini va uning o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga qo'shgan hissasini tahlil qilgan. Uning fikricha, ijodkorlik o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va muammolarni hal qilishda yordam beradi [Xo'jaeva, 2018, 22-bet]. Hasanov va Tashkentov (2021) ijodiy faoliyatning ta'limdagi roli haqida o'z tadqiqotlarida ijodiy faoliyatning o'quvchilarga nafaqat yangi bilimlarni o'zlashtirishda, balki shaxsiy xususiyatlarini rivojlantirishda ham muhimligini ta'kidlaydilar [Hasanov va Tashkentov, 2021, 45-bet]. Shuningdek, Shodmonov (2019) ta'limda innovatsiyalar va ijodkorlikni birlashtirishning ahamiyatini ko'rsatadi, bu ta'lim tizimida yangiliklarni kiritishda va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirishda muhimdir [Shodmonov, 2019, 76-bet].

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqot sifatida kontent-tahlil va empirik metodlardan foydalanilgan. Tadqiqotda ta'lim jarayonida ijodkorlik va ijodiy faoliyatni rivojlantirish uchun qo'llaniladigan metodlar, yondoshuvlar va o'qituvchilarning roli o'rganilgan. Ma'lumotlar yig'ish uchun so'rovnomalar va intervyular o'tkazilgan, hamda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishda qo'llaniladigan metodlar tahlil qilingan.

Tahlil va natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'lim jarayonida ijodkorlikni rivojlantirish uchun ko'plab metodik yondoshuvlar mavjud. O'qituvchilar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun guruh ishlari, san'at va drama darslarini, musiqa va boshqa ijodiy faoliyatlarni qo'llashadi. Tadqiqotga ko'ra, ijodiy faoliyatni amalga oshirgan o'quvchilar o'zlarini ishonchliroq his qiladilar, kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar va yanada samarali o'rgatish jarayoniga o'tadilar.

Shuningdek, ijodiy faoliyat orqali o'quvchilar jamoada ishlashni o'rganadilar va o'zlarining ijodiy salohiyatlarini to'liq namoyon qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Tadqiqotda, shuningdek, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirishda innovatsion texnologiyalar va raqamli vositalarning ham o'zni katta ekanligi aniqlandi.

Xulosa va takliflar

Ta'lim jarayonida ijodkorlik va ijodiy faoliyatning rivojlanishi o'quvchilarning nafaqat akademik muvaffaqiyatlarini, balki shaxsiy rivojlanishini ham sezilarli darajada ta'sir qiladi. Ijodiy faoliyatni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash o'quvchilarning yangi g'oyalar yaratish, muammolarni innovatsion yondashuvlar bilan hal qilish va o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini oshiradi. Bunday jarayonlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, qaror qabul qilish va kreativ yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi, bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyatiga mustahkam poydevor yaratadi.

O'qituvchilar ijodiy faoliyatni ta'lim jarayoniga kiritishda muhim rol o'ynaydi. Ular ijodiy yondoshuvlarni qo'llash orqali o'quvchilarning kreativ salohiyatini oshirishi, shuningdek, o'quvchilarga muammolarni yangi va innovatsion usullar bilan yechish imkoniyatini taqdim etishi mumkin. Bu jarayonni yanada samarali qilish uchun o'qituvchilar yangi metodlarni, interaktiv yondashuvlarni va texnologiyalardan kengroq foydalanishlari lozim. Masalan, virtual platformalar, onlayn resurslar, guruhli ishlar va amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarni ijodiy fikrlashga jalb qilish mumkin. Bunday usullar ta'lim jarayonining sifatini oshiradi va o'quvchilarni ko'proq o'zlashtirishga undaydi.

Shuningdek, ta'lim tizimida ijodkorlikni rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalarni va interaktiv usullarni yanada faol qo'llash zarur. Hozirgi kunda internet, sun'iy intellekt, virtual reallik kabi texnologiyalar o'quvchilarni ijodiy faoliyatga jalb qilish va o'z bilimlarini yaratishga yordam berish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda. Masalan, o'quvchilarni ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirishda, kreativ dizayn va dasturlashda, interaktiv ta'lim resurslarini yaratishda zamonaviy texnologiyalardan foydalansak, ularning ijodiy salohiyati yanada rivojlanadi.

Bundan tashqari, ta'lim jarayonida innovatsiyalarni amalga oshirish va ijodiy faoliyatni kuchaytirish uchun o'qituvchilar, o'quvchilar va ta'lim tizimi o'rtasida yaqin hamkorlik zarur. O'qituvchilar o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatib, ijodiy yondoshuvlarni qo'llashda ularga yordam berishlari kerak. O'quvchilar esa o'zlarini erkin ifoda etishga, yangi g'oyalar va yechimlarni izlashga undalishlari kerak. Ta'lim tizimi esa bunday jarayonlarni qo'llab-quvvatlash uchun zarur sharoitlar yaratishi, resurslar bilan ta'minlashi va pedagogik uslublarni yangilashga e'tibor berishi lozim.

Shu bilan birga, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda ota-onalar va jamiyatning roli ham muhim. Ular o'quvchilarni o'zlarini ifoda etishga, yangi g'oyalar yaratishga va ijodiy faoliyatga jalb qilishda o'qituvchilar bilan hamkorlik qilishlari zarur. Ta'lim tizimi, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi samarali hamkorlik ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlaydi.

Takliflar:

1. **Ijodiy yondoshuvlarni joriy etish** – O'qituvchilar darslarida interaktiv metodlar va guruhli ishlarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshirishi kerak. Ta'lim jarayonida ko'proq muammolarni yechish, loyiha asosida o'quv faoliyatini tashkil etish zarur.

2. **Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish** – Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni, masalan, sun'iy intellekt, virtual reallik va onlayn

platformalarni kengroq qo'llash, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

3. **Innovatsiyalarni amalga oshirish** – Ta'lim tizimida ijodiy faoliyatni kuchaytirish uchun yangi pedagogik metodlar, texnologiyalar va ta'lim usullarini amalga oshirish lozim. O'quvchilarga yangi g'oyalarni ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etish imkoniyatlarini yaratish zarur.

4. **Hamkorlikni rivojlantirish** – O'qituvchilar, o'quvchilar va ta'lim tizimi o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish, ta'lim jarayonini yaxshilash va ijodiy faoliyatni rag'batlantirishda muhim ahamiyatga ega.

5. **Ota-onalar va jamiyatni jalb qilish** – Ota-onalar va jamiyatning ta'lim jarayonidagi o'rni katta. Ular o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda o'qituvchilar bilan birgalikda ishlashlari, o'quvchilarga qo'llab-quvvatlash berishlari kerak.

Umuman olganda, ta'lim jarayonida ijodkorlikni rivojlantirish uchun ko'p jihatdan o'zgarishlar va yangiliklarni amalga oshirish zarur. Bu jarayon faqat o'quvchilarni bilimli qilib chiqarmasdan, ularga zamonaviy va innovatsion fikrlash, ijtimoiy faoliyatda muvaffaqiyatli bo'lish qobiliyatlarini ham beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Xo'jaeva, N. (2018). *Ta'lim jarayonida ijodkorlik va kreativlikni rivojlantirish*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

2. Hasanov, A., & Tashkentov, A. (2021). *Ijodiy faoliyat va uning ta'limdagi o'rni*. Journal of Pedagogical Research, 12(3), 45-53.

3. Shodmonov, R. (2019). *Ta'limda ijodkorlik va innovatsiyalar*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

4. Qizi, I. M. I. (2021). Mohlaroyim nodira's skill in using a satellite. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(4), 1048-1052.

5. Imomalieva, M. I. (2021, April). THE EVOLUTION OF METAPHORICAL MEANING. In *E-Conference Globe* (pp. 25-26).

6. Otto, M., & Thornton, J. (2023). MAKTABGACHA INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 408-411.

7. Imomaliyeva, M. (2024). NODIRA MELODIES OF NAVOI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 10, 121-123.

8. Musharrafxon, I., & Nigora, M. (2024). YOSH AVLODGA KITOBXONLIK KO 'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA OILANING O 'RNI. *Kokand University Research Base*, 216-219.